

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії
Харківського національного
економічного університету
імені Семе́на Кузне́ця

Володимир ПОНОМАРЕНКО
В.В. Пономаренко 2023 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність 281 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
освітньо-професійна програма «Публічне адміністрування»

Харків
2023

Завдання фахового вступного випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими повинен володіти магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньої програми «Публічне адміністрування» (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньої програми «Публічне адміністрування» галузі знань 28 «Управління та адміністрування»

Професійні компетентності
Компетентності соціально-особистісні:
– розуміння та сприйняття етичних норм поведінки стосовно інших людей і стосовно природи (принципи біоетики);
– розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя;
– здатність учитися;
– здатність до критики й самокритики;
– креативність, здатність до системного мислення;
– адаптивність і комунікабельність;
– наполегливість у досягненні мети;
– турбота про якість виконуваної роботи;
– толерантність;
– екологічна грамотність.
Загальнонаукові компетентності:
– базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури та соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності;
– базові знання фундаментальних розділів математики в обсязі, необхідному для володіння математичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати математичні методи в обраній професії;
– базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;
– базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін;
– базові знання в галузі, необхідні для освоєння загальнопрофесійних дисциплін.
Інструментальні компетентності:
– здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
– знання іншої мови (мов);
– навички роботи з комп'ютером;
– навички управління інформацією;
– дослідницькі навички.
Загально-професійні компетентності:

Професійні компетентності
– базові уявлення про політологічні категорії та закони, причинно-наслідкові зв'язки, які існують між процесами та явищами у сфері публічного адміністрування;
– володіння технологіями критичного аналізу, оцінювання та синтезу складних ідей та прийняття стратегічних рішень на основі цих процесів;
– володіння методами прогнозування економічного та соціального розвитку територій;
– базові основи демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління.
Спеціалізовано-професійні компетентності:
– розроблення прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку;
– здатність до підготовки пропозицій до проектів законодавчої і нормативно-правової бази;
– здатність до визначення напрямів розвитку галузі, території, підприємства, інших об'єктів управління (публічного адміністрування);
– планування заходів європейської інтеграції України;
– здатність організовувати діяльність органу публічного адміністрування із застосуванням підходів і принципів стратегічного планування, критеріїв оцінювання результативності та ефективності, враховуючи умови навколишнього середовища та внутрішні чинники діяльності;
– здійснення організації та розробки заходів щодо запровадження електронного урядування в різних сферах публічного адміністрування;
– здатність до підготовки потрібної для прийняття управлінського рішення інформації;
– використання нових підходів до надання державної допомоги розвитку окремих регіонів та галузей економіки;
– визначення показників економічного та соціального розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур і підприємств;
– репрезентування органів публічного адміністрування в засобах інформації, різних інституціях громадянського суспільства;
– приймати управлінські рішення щодо модернізації управління, використовуючи європейські підходи та вітчизняний досвід;
– володіння технологіями розвитку громадянського суспільства на різних рівнях демократичного врядування;
– використовувати сучасні технології зв'язків з громадськістю для оперативного та оптимального вирішення завдань публічного адміністрування;
– здійснення моніторингу, експертизи, оцінювання очікуваних результатів та непередбачених наслідків реалізації демократичного врядування;
– моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану розвитку територій

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

РОЗДІЛ 1. ДЕРЖАВА, КОНСТИТУЦІЯ ТА ВРЯДУВАННЯ

Тема 1.1. Теорія держави та державної влади. Державна влада в політичній системі суспільства

Основні теорії та загальні закономірності походження держави. Ознаки держави, що відрізняють її від публічної влади родового строю. Поняття та ознаки держави. Сутність держави. Суверенітет держави, – суверенітет народу, суверенітет нації, – поняття та їх співвідношення. Громадянське суспільство та держава. Політична система суспільства і держави. Їх взаємозв'язок і взаємозалежність.

Тема 1.2. Форма та механізм держави

Поняття та внутрішня структура форми держави. Поняття та класифікація форми державного правління. Поняття та види форм державного устрою. Види форм державного (політичного) режиму. Механізм держави та державний апарат, їх поняття, ознаки та сутність. Основні принципи організації державного апарату.

Тема 1.3. Поняття, зміст та функції конституції

Поняття та функції конституції. Основні та спеціальні функції конституції. Зміст конституції. Обов'язкові елементи конституції. Закріплення конституцією положень функціонування держави. Механізм дії конституції. Порядок та способи прийняття конституції (референдум. Установчі збори). Види установчих зборів. Способи прийняття конституції парламентом. Класифікація конституцій за різними критеріями (термін дії, спосіб прийняття, порядок зміни, форма правління, державно-політичний режим, форма державного устрою).

Тема 1.4. Конституція України

Конституція України як нормативно-правовий акт найвищої юридичної сили. Ознаки Конституції України. Інші нормативно-правові акти та їх співвідношення з Конституцією. Джерела права та місце у них Конституції. Порядок прийняття Конституції України. Порядок зміни та можливості скасування Конституції України.

Тема 1.5. Державне управління – системне суспільне явище

Управління як суспільне явище. Категорія «держава». Сутність, зміст та специфіка державного управління. Принципи державного управління. Принципи державного управління. Основні теорії та школи управління. Політична система, державне управління та регулювання на трансформаційному етапі розвитку держави. Адміністративний аспект державного управління. Форма державного устрою. Основні форми державного устрою.

Тема 1.6. Система органів державної влади в Україні

Конституція України про гілки влади в Україні. Верховна Рада та державне управління. Інститут Президента та державне управління. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки. Поняття парламенту. Парламентаризм в Україні. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Органи судової влади, їх система та повноваження.

Тема 1.7. Місцеве самоврядування

Місцеве самоврядування як конституційно-правовий інститут: поняття, природа, сутність. Ознаки місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Правова, організаційна, матеріальна та фінансова основи місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Загальні збори (сходи) громадян за місцем проживання. Органи самоорганізації населення та інші форми територіальної самоорганізації громадян. Зміни в системі органів державної влади на місцевому та регіональному рівнях. Перерозподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади.

Тема 1.8. Загальні основи публічного управління і адміністрування

Теоретичні аспекти публічного адміністрування. Ефективність та результативність демократичного врядування. Методологічні засади досліджень в галузі публічної адміністрації. Моделі в галузі публічного адміністрування. Культура і етика публічного адміністрування. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

Тема 2.1. Ринок як форма упорядкування господарського життя

Ринок, його найважливіші елементи. Попит, пропозиція, ринкова ціна. Конкуренція, її форми, методи, соціально-економічні наслідки. Можливості та обмеженість ринку. Попит, його цінові та нецінові фактори. Пропозиція та її фактори. Графік ринкової рівноваги цін. Еластичність попиту та пропозиції. Розрахунок показників еластичності попиту та пропозиції. Сутність монополії. Монополія та конкуренція. Державна антимонопольна політика.

Тема 2.2. Державне регулювання економіки. Господарський механізм макроекономічного рівня

Сутність понять «державне регулювання економіки» та «економічна політика». Економічна сутність об'єктів і суб'єктів державного регулювання економіки та економічної політики. Основні принципи державного регулювання економіки країни. Характеристика основних методів у сфері державного регулювання економіки та економічної політики. Система показників, які характеризують економічне зростання і економічний розвиток країни та її регіонів. Показники аналізу структури валового внутрішнього продукту (ВВП). Аналіз динаміки ВВП та інших макроекономічних показників. Розрахунок показника «ВВП на душу населення». Поняття «безробіття» та його основні види. Показники оцінки економічної активності населення країни та її регіонів. Макроекономічне планування та прогнозування. Економічна політика та її оптимізація.

Тема 2.3. Економічне зростання та макроекономічна ринкова рівновага

Циклічний розвиток економіки. Поняття економічного зростання, його фактори й типи. Економічний цикл та його фази. Довгі хвилі в економічній динаміці. Структурні кризи. Природа економічної кризи в Україні. Антициклічне регулювання. Макроекономічна рівновага. Сукупний попит та його фактори. Сукупна пропозиція та її фактори. Споживання й заощадження: фактори, функції. Середня та гранична схильність до споживання й заощадження. Інвестиції: фактори, функції. Мультиплікатор інвестицій. Моделі рівноваги. Основні показники економічного зростання економіки (темпи зростання, темпи приросту та ін.).

Тема 2.4. Зайнятість, безробіття у системі макроекономічної рівноваги та соціальна політика

Ринок праці та його функціонування. Загальна та ефективна зайнятість. Безробіття, його рівень та форми. Економічні та не економічні наслідки безробіття. Особливості безробіття в Україні. Державна політика зайнятості. Економічна нерівність та політика соціального захисту. Сутність, мета та основні завдання соціального розвитку. Соціальна політика. Гуманітарна політика. Людський розвиток. Прожитковий мінімум. Структура продуктового та не продуктового набору. Поняття бідності та знедоленості. Соціальні стандарти та соціальні гарантії. Діагностика соціального розвитку регіону. Забезпечення сталого соціального розвитку. Методика оцінки індексу людського розвитку.

Тема 2.5. Бюджетна система

Аналіз динаміки надходжень до Державного бюджету України від податку на додану вартість. Аналіз динаміки питомої ваги єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки питомої ваги плати за землю у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки та структури доходів Державного бюджету України. Аналіз динаміки та структури видатків Державного бюджету України у розрізі економічної класифікації. Аналіз динаміки та структури видатків Державного бюджету України у розрізі функціональної класифікації. Аналіз динаміки частки доходів місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України. Аналіз динаміки частки видатків місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України. Аналіз структури надходжень до Державного бюджету України податку на прибуток підприємств різних форм власності. Аналіз динаміки питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки доходів Зведеного, Державного та місцевих бюджетів України. Аналіз виконання та динаміки видатків Зведеного, Державного та місцевих бюджетів України. Аналіз структури неподаткових надходжень до Державного бюджету України. Аналіз динаміки питомої ваги податку на доходи фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки дефіциту Державного бюджету України. Аналіз динаміки відношення державного та гарантованого державою боргу до ВВП. Аналіз структури зовнішнього державного і гарантованого державою боргу.

Тема 2.6. Грошовий обіг. Інфляція

Грошова система держави. Рівновага на грошовому ринку. Закони грошового обігу. Інфляція, її форми й антиінфляційні заходи держави. Економічні, соціально-політичні та фінансові методи стабілізації валют. Грошовий ринок. Грошово-кредитне регулювання економіки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративний менеджмент : навч. посібн. / Л. Ю. Гордієнко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 216 с.
2. Адміністративне право : навч. посібн. – 4-те видання / З. Р. Кісіль, Р. В. Кісіль. – К. : Атика, 2014. – 256 с.
3. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : підручник / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 688 с.
4. Вступ до публічного адміністрування: навч. посібн. / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін.; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 382 с.
5. Гордієнко Л.Ю. Основи теорії державного управління : конспект лекцій / Л.Ю. Гордієнко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2000. – 160 с.
6. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. При Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. – Київ : НАДУ, 2014. – 448 с.
7. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна; за ред. А. Ф. Мельник. – Київ : Знання, 2009. – 582 с.
8. Історія економіки та економічної думки : підручник / [О. Ю. Амосов, В. О. Сивоконь, Н. В. Статівка та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф., засл. діяча науки і техніки України О. Ю. Амосова, к.е.н., доц. В. О. Сивоконя. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2013. – 600 с.
9. Конституція України. – Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 1996. – 142 с.
10. Лисак В.Ю. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. посібн. / В. Ю. Лисак. – Кам'янець-Подільський : Сисин Я. І. : Абетка, 2015. – 132 с.
11. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. – 304 с.
12. Одінцова Г. С. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. / [Г. С. Одінцова, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. О. Ю. Амосова, к.е.н., доц. Н. М. Мельтюхової. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. – 252 с.

13. Офіційний вебпортал Верховної Ради України / Законодавство. – Режим доступу : <https://www.rada.gov.ua/>

14. Правознавство : навч. посібник / Під ред. В. Мірошніченко, Д. Каменського. – Київ : ЦУЛ, 2018. – 288 с.

15. Публічне врядування : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко, С.В. Лукашев. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 388 с.

Голова атестаційної комісії

Наталія ГАВКАЛОВА